

פרוטוקול מס' 190

מישיבת ועדת העבודה ביום כ' באב תשל"ה - 28 ביולי 1975 בשעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
י. ז. אמיר
פ. גרופר
ל. דיציאן
ה. זיידל
י. כהן
ד. לוי

מוזמנים:

ס. טמיר
צ. טרלו
מ. מלינוביץ
גב' שקד
ח. ברנשטיין
מ. לוי
ר. רוטר
י. ערד
י. בארי
מר קפידקובסקי
ת. פנחסוביץ

- משרד הבטחון
- מנכ"ל משרד המשפטים
- נציבות שירות המדינה
- נציבות שירות המדינה
- איגוד עובדי המדינה
- המוסד לביטוח לאומי
- המוסד לביטוח לאומי
- המוסד לביטוח לאומי
- המוסד לביטוח לאומי
- המוסד לביטוח לאומי
- משרד המשפטים

מזכיר הוועדה:

י. שומרון

רשמו:

מ. הלנברג
נ. רינגלר

סדר היום:

1. חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950.
2. חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט-1969 - סעיף 3.
3. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18) תשל"ה-1975.

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) תש"י-1950

מ. סמיר:
בתוקף סעיף 29ג' לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950 הוציא שר הבטחון צו בדבר הגדלת מענק ליחוט המגיע למצוות, שניסוחו מונח לפניכם.

ה. זיידל: מה פירוש המלה "רשאי".

מ. סמיר: המונח "רשאי" מופיע בשורה של צווים ולמעשה פירושו חייב.

ה. זיידל: אם כך, מדוע לא ייאמר "חייב" במקום "רשאי".

ל. דיציאן: מתי הוצא הצו הקודם בדבר 1,000 לירות?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אני מציעה שנשמע הסברים על הצו הקודם ועל הפעלתו. כן נשמע את הנימוקים מדוע נקבע הסכום של 2,500 לירות ולא יותר או פחות. האם הסכום הקודם ענה על הצרכים ועוד פרטים בעניין זה.

מ. סמיר:
סעיף זה הוכנס לראשונה בשנת 1968. בשנת 1971 הוא תוקן בצורה כזו ששר הבטחון יכול להעלות את הסכום בצו בלי להזדקק לתיקון החוק. בשנת 1971 נקבע הסכום של 1,000 לירות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ומה היה לפני כן?

מ. סמיר:
לפני כן היה סכום של 250 לירות שהועלה ל-500 לירות. מאז חל שינוי בערך הכסף ושר הבטחון מצא לנכון להוציא צו המגדיל את הסכום. הסכום נקבע בהתאם לצרכים הנהוגים במקרים של חגיגת בר-מצוה ובתאום עם נציגי "יד לבנים".

אנחנו מבקשים מן הוועדה לאשר את הצו המוצע.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
מה השינויים שחלו במשק מאז 1971 עד היום שבהסתמך עליהם העליתם את הסכום ל-2,500 לירות?

מ. סמיר:
ידוע לנו שבאופן יחסי משכורתו של עובד מדינה, לדוגמה, לא גדלה פי שניים-וחצי ולכן אנחנו סבורים שיחסית הסכום המוצע מכובד ועונה על הצרכים של חגיגת בר-מצוה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם ביססתם את הסכום הזה תחשיב?

מ. סמיר:
אינני מניח שנעשה תחשיב אבל הובא בחשבון גידול של פי שניים וחצי ולדעתנו זה סביר ומתאים לאופי המענק.

ה. זיידל:
מאז שנת 1971 עד היום האינדקס, לדעתי, עלה ב-130%, יחד עם התוספות. הסכום המוצע נראה לי סביר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם הסכום הזה ניתן אוטומטית או לפי בקשתה של המשפחה?

בהגיע היתום לגיל בר-מצוה משתלם הסכום לאפוטרופוס, כרגיל לאם, ללא

מ. טמיר:

בקשה או אישור מיוחד.

אני חוזר לשאלתו של חבר-הכנסת זיידל מדוע משתמשים כאן במונח "רשאי" ולא

מ. כהן:

"חייב". האם אי-אפשר לשנות זאת?

אפשר להשתמש במלה "ישולם" או "ישלם" קצין התגמולים מענק בסכום של 2,500

מ. טמיר:

לירות.

האם ישולמו ההפרשים למשפחות שקבלו סכום מוקטן מאז 1 באפריל 1975?

ל. דיציאן:

כן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

במכתבו של מר טמיר ליושבת-ראש הוועדה נאמר כי שר הבטחון, על דעת שר האוצר, הוא איננו יכול לחתום על צו כזה

ה. זיידל:

חתם על הצו. מבחינה פורמאלית יש בכך פגם. הוא איננו יכול לחתום על צו כזה לפני שניתן אישור של ועדת העבודה.

הוא יחתום שנית על הצו. נקפיד בענין זה להבא.

מ. טמיר:

חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950 - צו בדבר מענק ליתום שהגיע למצוות נחקבל.

ה ו ח ל ט : בסעיף 1 לצו תימחק המלה "רשאי" ואחרי המלים "שהגיעה לגיל 12" ייאמר: "ישולם קצין התגמולים מענק בסכום של 2,500 לירות".

אני מודה למר טמיר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט-1969 - סעיף 3

אני מקדמת בברכה את מנכ"ל משרד המשפטים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ברשותכם, אקרא את מכתבו של שר המשפטים אלי בנושא זה: "סעיף 3 לחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט-1969, קובע לאמור: "מי שפרש משירות הציבור וערב פרישתו היה נמנה עם סוג עובדים ששר המשפטים, באישור ועדת העבודה של הכנסת, קבע בתקנות לענין חוק זה בהתחשב עם אופי תפקידים: לא ייצג אדם לפני עובד בשירות הציבור שהיה כפוף לו ערב פרישתו ולא יבקש ממנו להעניק זכות לו עצמו ולצורך עסקו, בין בהסכם ובין כמעשה של רשות, כשהענקה מסורה לשיקול דעתו של אותו עובד, והוא, כל עוד לא עברה שנה אחת מהיום שבו פסקו יחסי הכפיפות."

לוטה הנני מעביר לידיך תקנות אותן ככוונתי להתקין על פי סמכויותי לפי סעיף 3 האמור ואודה לך אם תביאי אותן לאישורה של ועדת העבודה."

צ. טרלו: בתקנות המוצעות אנחנו מנסים לחת תשובה לבעיה קשה ומסובכת מאד, שמבחינה משפטית

ומינהלית גרמה קשיים לא מעטים.

בסעיף 4 של ההגבלות, ובמידה מסויימת גם בסעיף 6, יש מניעה מעובד שפרש מן השירות לקבל טובת הנאה ממישהו שנוקק לו. היה קל לפרט את הנושא בתוך החוק, לקבוע נורמות ולהגיע למצב שאם רוצים להחיל את הסעיף הזה על צבא ומשטרה - צריך להוסיף תקנות מסויימות. זה נעשה בזמנו ואני מקווה שנוביא תקנות מעודכנות יותר.

צ. טרלו:

סעיף 3 בא למנוע מאוחז עובד הפורש מן השירות לבוא ולהזדקק לאלה שהיו כפופים לו במשרד בו עבד, להסתייע בהם כדי להשיג טובות הנאה לעצמו. הוא בא לסגור את המעגל.

ועדת העבודה של הכנסת הייתה ערה לכך שהחוק, כשהוצא בשנת 1969, היה דבר חדש. החומרות אצלנו גדולות יותר מאשר במדינות אחרות ולכן נקבע עיקרון לפיו הוסמך שר המשפטים להטיל את הסעיף הזה על סוגי עובדים ששר המשפטים, באישור הוועדה, יקבע בתקנות כפוף לחוק. צריך למצוא מודוס שמצד אחד ימנע שאדם לא ירצה ללכת לשירות המדינה כי לא יוכל לעבוד במשך שנה לאחר פרישתו ומצד שני - חובה לדאוג לכך שסוגי עובדים, בהתחשב באופי תפקידם, אפשר להטיל עליהם הגבלות. זו הייתה הבעיה שעמדה לפנינו כשבאנו להתקין את התקנות.

עובד מדינה שואב את כוחו בשירות מן

הסמכויות, סמכויות על פי החוק או סמכויות מוקנות במסגרת המינהל הפנימי ומעמדו בסולם הדרוג. בדרך-כלל, ככל שמקומו של העובד בהיררכיה גבוהה - כן גדולות סמכויותיו. עם זאת, יש תפקידים בכירים אשר אינם ממונים על איש. יכול להיות עובד בדרגה גבוהה, שאיננו ממונה על איש, ולעומתו יכול להיות עובד מדורג בדרגה יותר נמוכה וממונה על עשרות אנשים. בקלות אפשר להגיע למצב שאם הולכים רק לפי מי שממונה על אנשים - מי שכפופות לו חמש עובדות נקיון, לדוגמה, יחול עליו הסעיף המוצע ונמצא שיש חוק שאנשים מפרים אותו ונוצר בומרנג שהכל מותר. לכן קבענו שמי שחול עליו תקופת צינון של שנה צריכים לחול עליהם תנאים מסויימים. התנאים המוצעים מדברים על בעלי חמש הדרגות הגבוהות בשירות הכוללות מנכ"ל, סמנכ"ל, רשמי מקרקעין וכו' ועל מי שהיה מוסמך ליחיד החלטה, המלצה או חוות דעת או היה ממונה על עובד בשירות הציבור המוסמך ליחיד החלטה, המלצה או חוות דעת. ולא זו בלבד. יש עובדים שאינם מסווגים לפי דרוג אלא עובדים לפי משכורת, חוזה משכורת או חוזה מיוחד וגם הם נכללים בתקנות.

הצבא הוא נושא בפני עצמו. בצבא,

במשטרה ובשירות בתי-הסוהר קבענו את הדרגות מרב-סרן ומעלה. בצבא קבענו שש דרגות ולא חמש. הבאנו בחשבון את העובדה שבצבא יש פרק זמן להעלאה מדרגה לדרגה ולפיכך קורה שצפין בדרגה מסויימת מקבל סמכויות של קצין בדרגה גבוהה יותר עוד לפני שהיא ביחנה לו גם להלכה. התקנות המוצעות כוללות גם מקרים כאלה.

כאמור, התנאים המוצעים בתקנות מתייחסים

לא רק לבעלי דרגות מסויימות אלא גם לבעלי סמכויות להחליט. בסעיף ב(1) מדובר על מי שהיה מוסמך ליחיד החלטה - לבדו או עם אדם אחר. קבענו זאת כדי לסגור היטב את השסתום, כי לפעמים החלטה עוברת שלבים שונים. בסעיף ב(2) מדובר על מי שהיה מוסמך ליחיד המלצה או חוות דעת, ושוב, לבדו או עם אדם אחר, כי יש מקרים שעד שהצפין מגיע להחלטה יש שלבים שונים של המלצות וחוות דעת. ניקח לדוגמה תפקיד צמשרד כלכלי, שאמנם איננו נותן את הרשיון אבל הוא ממליץ ולפי המלצתו ניקח רשיון על-ידי מנהל האגף. גם הוא כלול במסגרת ההגבלות. הוא הדין מי שנותן חוות דעת, כי לפי חוות דעתו, חיובית או שלילית, ייקבעו הדברים ותתקבל החלטה. הרחקנו לכת וכללנו גם מי שהיה ממונה על עובד בשירות הציבור - סעיף ב(3) - המוסמך ליחיד החלטה, המלצה או חוות דעת. הגבלה זו חלה על נושאי תפקידים בכירים מאד.

יוצאים ממסגרת ההגבלות עובדים בדרגות

גבוהות ביותר שאינם ממונים על עובדים.

כדי לשמור את כל האופציות שלא תהיינה

טענות קבענו בסעיף 2, כי תקנות אלה אינן גורעות מהוראותיו של כל חיקוק אחר. נתנו תקופה התראה קצרה ביותר, של שלושים ימים.

רצוני לציין שסעיף 21 בחוק קובע שתקנות

לפי חוק זה לא יתפרשו כהרעת תנאי העבודה.

מה הסיבה שהתקנות מותקנות רק עכשיו, שש שנים אחרי קבלת החוק?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

החוק הנדון היה גמיוני ורצינו לבדוק אותו הלכה למעשה.

צ. טרלו:

מה העונשים הקבועים בחוק?

ג. כהן:

העובר על סעיפים 2 - 6 דינו קנס 5000 לירות או מאסר ששה חודשים.

צ. טרלו:

בזמנו היחה הצעה של חבר-הכנסת צימרמן אשר דרש תנאים יותר מחמירים. אני מבינה

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

שזו פשרה.

כאשר מתקבל חוק יש דברים שלא רוצים לכלול אותם בחוק גופו אלא אומרים שמוטב שתהיה חקיקה משנה, כי חקנות קל יותר לשנות. בדרך-כלל אנחנו מקבלים את הגישה הזאת אלא שאז נמצא שהחוק לקוי מפני שאין חקיקה משנה. אני מרשה לעצמי להפנות תשומת לבו של מר טרלו, כמנכ"ל משרד המשפטים, לעובדה שלא פעם מתמהמהת חקיקה המשנה. ידוע לי שגם שופטים מתחו בקורת קשה על כך שחקיקה משנה נעשית בעצלתיים ולא פעם הוטלה האשמה על המחוקק, אם כי הסחבת איננה באשמת המחוקק. משרד המשפטים צריך להקפיד שתקנות תהיינה מותקנות במועד כדי לאפשר ביצועו של החוק.

נשמע עכשיו דעתם של נציגי נציבות

שירות המדינה לתקנות המוצעות.

קיימנו קשר עם היועץ המשפטי לממשלה, דנו על הצעות שונות וכיום אין לנו

ד. מלינוביץ:

הערות.

הציבור שעליו תחולנה התקנות המוצעות - הכולל את בעלי חמש הדרגות הגבוהות, ואינני מדבר על בעלי הסמכויות השונות המפורט בסעיף 1(ב), כי אין לנו ידיעה מדוייקת על סמכויות - כולל כ-10,000 עובדים מתוך כ-50,000 עובדים.

במשך השנים שחלפו מאז קבלת החוק, האם היו מקרים שפורשים מן השירות נצלו את

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

הקשרים שלהם?

במה שנוגע לעובדים אזרחיים ולפי ידיעות שהגיעו לנציבות - לא מתוך פרסומים

ד. מלינוביץ:

בעתונים - לא ידוע לנו על מקרים כאלה. נציב שירות המדינה חבר בוועדה לפנייה מובאות בקשות של פורשים לקבלת היתר או לקיצור תקופת הצינון. לפני הוועדה לא הובאו מקרים רבים. היו מקרים שבהם לא ראינו סיבה להתנגד. לפני שבועיים הובא לפני הוועדה מקרה שנציב שירות המדינה התנגד להענות לבקשה והוועדה קבלה את דעתו.

לפי סעיף 3 אי-אפשר לתת היתר, התקופה היא אבסולוטית. התקנות שהיו קיימות

צ. טרלו:

לגבי הצבא הן לפי סעיף 5 של החוק. הוצאו תקנות לגבי צבא ומשטרה, תקנות מצומצמות שלא הטילו את החומרה שצריכות היו להטיל. אנחנו מבינים עכשיו, עם היועץ המשפטי למערכת הבטחון, הצעת נוסח של תקנות, שנביא אותן לפני הוועדה. נדמה לי שלפי סעיף 5 לחוק לא צריך לפנות לוועדה אבל אדווח כאשר התקנות יותקנו, כי לנושא זה יש אספקטים ציבוריים.

היו מקרים שקצינים עזבו את הצבא ועברו מיד להיות סוכני נשק.

פ. גרופר:

התקנות המוצעות תכלולנה סייגים חמורים יותר וההגבלות תהיינה דומות לאלה המצויינות

צ. טרלו:

בחקנות הנדונות היום. ניסוח התקנות נמצא בשלבים הסופיים. אני מחכה לאישור של משרד הבטחון.

ל. דיציאן:
הצעה לסדר: מאחר ששמענו את דבריו של מנכ"ל משרד המשפטים ואת איש נציבות שירות המדינה, אני מציע שנומין את נציג ההסתדרות של עובדי המדינה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
הם הוזמנו, אני מצטערת שלא הגיעו לישיבה, אני מקווה שעוד יגיעו.

ה. זיידל:
אני מרוצה שסוף סוף מוצעות תקנות. אני מניח שמשרד המשפטים עשה זאת נוכח תופעות חמורות שהיו במשק לאחרונה.

אני סבור שהגבלה של שנה היא תקופה קצרה מאד.

צ. סרלו:
היא קבועה בחוק.

ה. זיידל:
אולי יש מקום לקביעת דרוג, משלוש שנים עד שנה אחת. מכל מקום, לדעתי תקופה של שנה היא קצרה ביותר.

התקנות אינן כוללות מקרה שעובד מועסק לפי הסכם מיוחד ויש מקום להכניס גם מקרה כזה.

האם יש הגבלה מי רשאי לחתום על רשיון?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
לפני שאחן רשות דיבור לחבר-הכנסת יגאל כהן רצוני לברכו להצטרפותו כחבר בוועדת העבודה במקומו של חבר-הכנסת אמנון לין.

י. כהן:
אני סבור שהחוק הוא טוב רק חבל, ועל כך כבר הושמעה נימת בקורת, שהוא לא היה מספיק אפקטיבי בגלל חוסר תקנות ואני מכיר מספר מקרים בהם היו חריגים, שאדם שפרש ניצל את קשריו להשיג טובת הנאה.

אני מקבל את המוצע בתקנות אבל הייתי מודה אילו יכולתי לקבל הסבר למקרה של איש מקצוע שפרש ורוצה לעסוק במקצועו ואז אומרים לו: עליך להמתין שנה. לדעתי זו מגבלה חמורה. אנחנו רוצים שאדם ימשיך לעבוד ומן הדין שיעסוק בעבודה מוכרת לו. כאמור, אודה על הסבר בנקודה זו.

אני סבור שהעונש הקבוע בחוק אין בו כדי להרתיע. מישהו עלול לעשות את החישוב שכדאי שיעשה עסקאות וישלם קנס.

צ. סרלו:
מדובר גם על מאסר ואפשר להטיל גם את הקנס וגם מאסר.

ל. דיציאן:
נדמה לי שמבין חברי הוועדה אני היחידי שהיה לי הכבוד לשרת 11 שנים במסגרת שירות המדינה בתפקיד בכיר מאד. ברשותכם, אביא דוגמה אישית. הייתי ממונה על כל משפטי הקרקעות במדינה, כולל משפטי הפקעות וכו'. בוועידה הראשונה של לשכת עורכי-הדין הוצעה תקופת צינון של שלוש שנים על כל עורך-דין הפורש משירות המדינה, הפרקליטות או משרד המשפטים, עד שיוכל להופיע באותה מסגרת בה פעל. לפי בקשת חברי עובדי המדינה בשירות המשפטי יצאתי אז נגד אותה הצעה אם כי היא עברה את כל השלבים המוקדמים ועמדה להתקבל כדבר מחייב. אחרי שהעליתי את נימוקי נגד ההצעה התייצבו לצדי ד"ר פליקס ז"ל, שהיה יושב-ראש הכנסת, וד"ר רובין ז"ל, שגם הוא היה חבר-כנסת, וההצעה הוסרה מסדר היום.

אביא דוגמה נוספת שאני מתמצא בו. אדם עובד בפרקליטות במשך 20 שנים ועוסק בעיקר בעניינים פליליים. הוא התמחה במשפטים פליליים וכעבור עשרות שנים הוא פורש מן השירות, בהגיעו לגיל פרישה או לפני כן. האם אפשר לחייב אדם כזה לא לעבוד בשטח שהוא מומחה בו?

ל. דיציאן:

אני יודע שמר טרלו יכול להשיב לי שאין עליו איסור להופיע במשפטים. אבל יש לדעת שמי שהתמחה במשפטים פליליים אין לו כמעט מושג במשפט אזרחי, כי במשך כל השנים עסק רק במשפטים פליליים ומי שמופיע במשפט פלילי מטבע הדברים מוכרח לבוא במגע עם הפרקליטות על כל חלקיה, גם עם אלה שהיה ממונה עליהם.

צ. טרלו:

מי שהיה מנכ"ל משרד האוצר ורצה להיות מנהל כללי של חברה לישראל ב', תיאורטית היתה אפשרות שוועדה תיתן לו רשות לכך, היא לא נתנה את הרשות הזאת אבל אנחנו יודעים שהיא נתנה אותה לאחרים, ואזכיר את הדוגמה של זנבר, ואילו בדוגמה שאני מביא מבקשים להטיל איסור אבסולוטי. מדוע לא חיבקע ועדה נטרלית שתדון בבקשות למתן היתר?

החוק איננו מאפשר זאת.

ל. דיציאן:

לפי סעיף 4 יכולה ועדה לתת היתר אמילו ללא יום אחד של צינון. למשרד המשפטים צריך להיות האומץ לתקן את סעיף 3 ולתת בו אותן סמכויות שלפי סעיף 4 ולפי זה לתקן תקנות. אם יש גוף נטראלי שיכול לשחרר ולתת היתר - הייתי מסכים לכל צורה של תקנות אבל באיסור אבסולוטי כמוצא אני רואה עוול ל-10,000 עובדי מדינה. אנחנו מדברים על ציבור אנשים שבמשך עשרות שנים משרתים את המדינה ולא יתכן שנכביד עליהם בפורשם מן השירות.

אני מצטער שנציג איגוד עובדי המדינה

לא מצא לנכון להשתתף בישיבה זו ולטעון את טענותיהם של אלה המאוגדים בו ואני חייב לעשות את העבודה שלו.

צ. טרלו:

הטענות הנשמעות כאן יש בהן כדי להציג את הבעיות הקשות שעמדו לפנינו כשבאנו

להתקין את התקנות.

נדמה לי שאנחנו חייבים להטיל הגבלה

ולכן קבע החוק תקופה של שנה, כי תקופה ארוכה יותר עלולה להבריח אנשים משירות המדינה.

אשיב להערתו של חבר-הכנסת דיציאן:

פרקליט שפורש מעבודתו בשירות המדינה איננו מנוע לפנות לפרקליט המחוז אלא רק למי שהיה כפוף לו. בדרך-כלל הפרקליטים אינם ממונים איש על רעהו והם לא יוכלו לפנות אל מי שהיו כפופים להם. החומרה גדלה עם גודל מעמדו של העובד. במה שנוגע למשרד המשפטים, הרי במצב הגרוע ביותר עלולים להיות היועץ המשפטי או המנכ"ל, כי הם ממונים על כל העובדים ולמעשה לא יוכלו לפנות לאיש במשרד זולת לשר.

אין לי ספק שיהיה צורך בתאום בשירות

המדינה. אולי יצטרכו להגביר את הרוטציה. אני סבור שיהיה צורך לבדוק את העניין של קרנות ההשתלמות וכו'. יתכן שצריך לשקול את הנושא של צבירת חופשות כדי לאפשר לעובד להתקיים במשך שנה. יש מקרים שצריך לבנות את הגדר ואחר-כך להסתדר בתוך שטח המחיה. האלטרנטיבה למוצא - לא להטיל הגבלות בכלל.

חבר-הכנסת זיידל טוען שתקופת צינון

של שנה אחת איננה מספיקה. אני סבור שהאיסור וההגבלה צריכה להיות חד-משמעית וברורה. העיקרון של השוויון כלפי החוק צריך להיות ברור.

חבר-הכנסת יגאל כהן טוען שההגבלה

תפגע בבעלי מקצוע. נכון. אם מדובר בבעל מקצוע טוב - הוא יכול לעבוד במפעל ללא ייצוג במשך שנה ולחברה ולמפעל כדאי יהיה להעסיקו גם בתנאים אלה מתוך ידיעה שכעבור שנה ישתנו תנאי עבודתו.

ג. סרלו:

אני סבור שטוב שיש גם אפקט מרתיע בעצם
הידיעה שעובד לשעבר לא יוכל לייצג במשך
שנה. אנחנו לא פוגעים באפשרות שלו לפנות אל הממונים עליו לשעבר.

היכן נקלטים הפורשים בדרגות אלה? מנהל אגף
במשרד כלכלי לשעבר הופך להיות מנכ"ל של חברה. מה נורא אם במשך שנה הוא
לא יפנה למשרד בו עבד? במשך שנה זו הוא יכול ללמוד את הבעיות השונות של
המפעל החדש, הוא יבוא במגע עם משרדים אחרים, ואם הוא מוכרח לפנות למשרד
בו עבד - יש לו אפשרות לפנות אל הגבוהים ממנו בדרגה, אל המנכ"ל של אותו
משרד. נכון, אם המנכ"ל היה כפוף לעובד לשעבר - זה רע. אנחנו רוצים למנוע
את השימוש בידע המקצועי הפנימי. אגב, בשוק החופשי יש איפורים לתקופה יותר
ארוכה ובתי-המשפט ציינו שזה סביר. נכון שנציבות שירות המדינה תצטרך להציע
תנאים אחרים כדי למשוך אנשים רצויים לשירות.

אשר לשאלתו של חבר-הכנסת זיידל בקשר לחתימה
על רשיון. על רשיונות כבדים לא חותם איש אחד בלבד. רשיונות ייבוא, לדוגמה,
צריכים לעבור את אגף מטבע חוץ.

כאשר תופעלנה התקנות יהיה צורך לחשוב על
מנגנון מעקב, אם לא מעקב טוטאלי לפחות מעקב מסוייג. מעקב עולה כסף ואינני
יודע גם מי יעשה זאת. נצטרך לחשוב על דרך למעקב כדי שהתקנות לא תהיינה
בבחינת אות מתה שמפריס אותן בלי להיפגע.

ח. ברנשטיין:

עקרונית אין לנו התנגדות לתקנות המוצעות
אבל יחד עם זאת מתעוררות שאלות מסויימות
כמו: מה הדין כשרופא פותח מוסד רפואי בתמיכת משרד הבריאות? יש גם שאלות
לגבי עובדי מסי לשעבר. אנחנו סבורים שהדבר צריך להיות מלווה דגשים.
ההסתדרות רגישה לכל מה שקשור באתיקה. גם ציבור העובדים רגיש לכך. הוא
רגיש כשפקיד שומה פורש ופותח משרד ובא למשרדי המס להסדיר עניינים של
עובדיו. כנציג ציבור אין לי ענין לעורר חמתם של העובדים, כשאיש זה או אחר
נתגלה כחברמן, פרש משירות המדינה וממשרד המס, עובר למשרד אחר ושם הוא
מלמד ומורה לפונים אליו כיצד להתחמק מתשלום מס. אני סבור שיש צורך בהדגמות
לגבי כל ~~שאלה~~ כדי שהתקנות תתגשמה הלכה למעשה, צריכה להיות מחשבה
לגבי כל תחום ואין להסתפק בדבריי-כוללניי.

הייתי מבקש לדעת מה הממשלה עומדת לעשות
ובאיזה צעדים בדעתה לנקוט כדי שהחוק יישום כלשונו והלכתו. יש בתקש"יר
הוראות שהן ללעג ולקלס ויש חוקים שאינם מבוזעים והדוגמה הבולטת לכך
הוא חוק כנוביץ, שמת מיחה טבעית ולא בוצע מעולם. אם מחוקקים חוק - הוא
צריך להתממש הלכה למעשה. בנקודה זו יש רגישות ויש צורך לקבוע אמות מידה
של מותר ואסור. לא יתכן שיהיה ~~הפך~~ שכל מי שיודע להסתדר טוב יותר
יכול לפרוץ גדר. כנציג של ציבור עובדים חשוב לי שהחוק יהיה לא רק כתוב
אלא שיישמר ויופעל הלכה למעשה.

פ. גרופר:

אני מציע שנאשר את התקנות. אין ספק שיש צורך
במעקב אחרי ביצוע התקנות, שלדעתי צריכות היו
להיות מותקנות מזמן בעיקר נוכח המקרים שהיו בקשר לקציני צבא, עובדי מס וכו'.

אני סבור שבחקופת צינון של שנה אין כדי
לפגוע בעובד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כשוועדת העבודה דנה בזמנו בחוק הועלו אותם
הרהורים שחבר-הכנסת דיציאן עמד עליהם היום.

אין ספק שאולי יהיו עובדים שייפגעו. כשהתקיים הדיון בהצעת החוק לפני
שש שנים האווירה הייתה אחרת, היה רצון ליצור אווירה טובה יותר, אווירה
נעימה יותר וטוהר מידות.

הצעת החוק באה להגן על העובד אשר נשאר במשרד,
שלא התפתה כאשר מי שהיה ממונה עליו ועזב את המשרד בא אליו בבקשת טובה,
לפעמים בניגוד למותר, העובד במשרד מתפתה ונכשל, נתפס בקלקלתו ואילו מי
שהיה ממונה עליו, שעזב את המשרד, יוצא נקי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ההכבדה המוצעת באה להגן על מי שנשאר במשרד, שלא יתפתה ושיוכל למלא את תפקידו באווירה בריאה של מוסר וטוהר מידות. כך ראיתי בזמנו את החוק וכך אני רואה היום את מטרתו. כדי למנוע ספקות במקרים שונים, כדי להימנע ממקרים אשר עלולים להרעיל את האווירה והמוסר מוטב לקבוע סייגים והגבלות אפילו יש בכך כדי לפגוע בעובד זה או אחר, מה גם שיש להניח שתקופה של שנה איננה עלולה להזיק להם לטווח רחוק.

כשאנחנו באים לאשר את התקנות יש במי מספר בקשות ותביעות. אנחנו דורשים ליישם אותן הלכה למעשה לבל תישארנה על הנייר בלבד. כדי ליישם את התקנות צריך לנקוט באמצעים שיאפשרו הפעלה - תדריך והוראות ביצוע מפורטות כדי למנוע טענה של חוסר ידיעה. לאחר שיש תדריך והוראות ביצוע צריך להיות מעקב כיצד מתבצעות התקנות.

אני מבקשת ממשרד המשפטים להערך כדי שהתקנות יישומו ויופעלו כראוי.

ל. דיציאן:

אני מסתייג מאישור כל עוד אין ועדה, בקשר לסעיף 3 כמקובל בקשר לסעיף 4.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אינני חושבת שסעיף 3 דומה לסעיף 4. מכל מקום, אין ספק שזכותך להסתייג. אנחנו ניגשים להצבעה על סעימי התקנות.

ה צ ב ע ה

בעד אישור סעיף 1 כמוצע - רוב
נגד אישור סעיף 1 - מיעוט
סעיף 1 נחקבל בהתנגדותו של חבר-הכנסת דיציאן.
סעיף 2 נחקבל.
סעיף 3 נחקבל.
סעיף 4 נחקבל.
חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט-1969 -
תקנות בדבר תחולת סעיף 3 לחוק על סוגי עובדים נחקבל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
התקנות מאושרות כפוף לבקשות ולהערות של חברי הוועדה.

צ. טרלו:
נוציא מכתבים לגורמים השונים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
בתום שנה נקבל דיווח על הביצוע.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 18), תשל"ה-1975

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בישיבתה ביום ששי נתנה הוועדה שוב את דעתה בקשר לפיצול החוק. דעתו של חבר-הכנסת דיציאן ודעתי לא היתה נוחה והוצאתם של הסעיפים 7, 8, 9 ו-10 אבל יתר חברי הוועדה הסכימו לדחותם לזמן יותר מאוחר. סיימנו את הדיונים בסעיפים האחרים. מטרת הישיבה היום לאשר סופית כדי שאפשר יהיה להניח על שולחן הכנסת.

סעיף 1 - ביטול סעיף 26ד:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
ענין החוב רוכז, הוא מתייחס לגימלת זיקנה. הסכמנו לבטל את סעיף 26ד לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח-1968.

סעיף 1 - ביטול סעיף 26ד נחקבל.

סעיף 2 - תיקון סעיף 38:

מ. לוינ:
סעיף זה מתייחס למקרה שעובד מפר הוראות בחוק. עד כה תקופה של עד ארבעה שבועות התאונה לא היתה תאונת עבודה. לפי המלצה של ועדת העבודה מוצע לקצר את התקופה לעשרה ימים.

סעיף 2 - תיקון סעיף 38 נתקבל.

סעיף 3 - תיקון סעיף 53:

מ. לוינ:
מדובר בתיקון טכני. נתבקשנו על-ידי הוועדה שלא יהיה צורך בפרסום ב"רשומות" אלא שהשינוי יהיה אוטומטי.

סעיף 3 - תיקון סעיף 53 נתקבל.

סעיף 4 - תיקון סעיף 62:

מ. לוינ:
בישיבה הקודמת נתבקשנו לנסח את הסעיף בצורה סבירה יותר משהוצע.

סעיף 4 - תיקון סעיף 62 נתקבל.

סעיף 5 - ביטול סעיף 82:

סעיף 5 - ביטול סעיף 82 נתקבל.

סעיף 6 - תיקון סעיף 89א:

סעיף 6 - תיקון סעיף 89א נתקבל.

סעיף 7 - תיקון סעיף 100:

מ. לוינ:
מדובר כאן בדמי לידה.

סעיף 7 - תיקון סעיף 100 נתקבל.

סעיף 8 - תיקון סעיף 127כא:

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אני מציעה שידובר על הכנסה שהשר יקבע בתקנות באישור ועדת העבודה ועד שיקבע תהיה ההגדרה המוצעת.

מ. לוינ:
אני מציע: "הכנסה שהשר קבע באישור ועדת העבודה של הכנסת ומתאריך שקבע".

הו"ח ל ט: בסעיף 8 - תיקון סעיף 127כא ידובר על "הכנסה שהשר קבע באישור ועדת העבודה של הכנסת ומתאריך שקבע".

סעיף 9 - תיקון סעיף 127לז:

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
האם לא שיניחם את ההגדרה של "ילד"?

מ. לוינ:
לא.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
ידוע לכם שיש התנגדות להגדרה של "ילד".

נלך לקראת זה ששירות לאומי ייראה כשירות
צבאי.

מ. לוינ:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אני מבקשת שנברר את העניין הזה. יש
ערעורים והרהורים ביחס להגדרה הקיימת
של "ילד". הקיצבה משתלמת עד גיל 18 ונפסקת בהגיע הילד לגיל 18. אמרנו
שלגבי יחוס הקצבה היא עד הגיעו לגיל 21, כשהוא קשחחר מהשירות בצה"ל,
וללומד - עד גיל 20. צויין שילד במסגרת השירות הצבאי עולה כסף להוריו.
בפקודת מס ההכנסה היתה בזמנו הכרה בעניין זה וניתנו ניכויים.

זה בוטל ברפורמה.

ת. פנחסוביץ:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
זה נכנס להקלות במסגרת אחרת. מכל מקום,
לא יתכן שנשאיר את ההגדרה הקיימת. אני
מזיעה שיהיה שינוי בהגדרה של "ילד". לא יתכן שנעבור לסדר היום ונשאיר
את ההגדרה הקיימת. אני מערערת על כך.

מ. לוינ:

אני מניח שגם נציג משרד המשפטים יאשר
שנושא זה מחייב דיון אבל הוא איננו
שייך לנושאים שאנחנו מביאים היום. אנחנו לא קשורים לסעיף הזה. אנחנו
לא נוגעים בסעיף קטן (א). אנחנו מדברים על סעיף קטן (ב) בקשר לקיצבת
נכות ולא בקשר לילד. מדובר על קיצבת נכות, שמהיה צמודה לשינויים החלים
במשק כמו קיצבת שאירים, זקנים, תלויים ואחרים. זה עיקרון שאנחנו נוהגים
לפיו.

אינני יכולה להסכים לאישור חלק של סעיף
כשחלקו האחד איננו מוסכם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מ. לוינ:
אם כך, אנחנו עלולים לגרום עוול לציבור
גדול. אני מסכים שההגדרה של "ילד" טעונה
בדיקה אלא שזה לא יכול להיות מהיום למחר. יש לעניין זה גם משמעות כספית.
אי-אפשר לכרוך בחבילה אחת שני נושאים שבמקרה נכללים בסעיף אחד אבל אינם
קשורים זה לזה. אינני מביין מדוע נגרום לכך שהנכים ייפגעו. אינני מביין
מדוע נדחה את אישור הסעיף הזה.

אנחנו גורמים עוול לילדים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

עניין "ילד" צריך להיות נדון בפני הממשלה.

ת. פנחסוביץ:

י. ז. אמיר:
אני מביין גם את יושבת-ראש הוועדה וגם
את טענתו של מר לוינ. לא צריך לפגוע
באלה שצריכים לקבל את המגיע להם. אבל השאלה שעוררה היושבת-ראש נכבדה
למדי. אני סבור שאין לנו מה לדון אלא צריכה להיות החלטה ש"ילד" הוא
עד גיל 21, לגבי מי שמשרת בצה"ל, ותהיה ההוצאה אשר תהיה. אני בעד תוספת
לחוק הקיים בה ייאמר שהקיצבה הזאת חלה גם על ילדים המשרתים בצה"ל במסגרת
שירות סדיר. אין צורך בדיון נוסף.

רצוני לקרוא לפניכם מכתב שקיבלתי מחלמיד
בפקולטה להנדסה של אוניברסיטת תל-אביב,

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הלומד במסגרת העתודה האקדמאית.

(היושבת-ראש קוראת את המכתב)

הוא מדבר על קיצבת שאירים.

מ. לוינ:

הוא מדבר על קיצבת שאירים אחרי גיל 18.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

זה נושא חדש.

מ. לוינ:

ההצעה היא להרחיב את תשלום הקיצבה עד
גיל 21. אינני אומרת שצריך להחליט בזה

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני סבור שצריך להחליט עכשיו.

י.ז. אמיר:

אני בעד זה שהממשלה חדון בכך. בזמנו הגשתי הצעת חוק פרטיה שנדחתה. אני שומרת לעצמי את הזכות לדון בנושאים אפילו נתקבלו. אינני אומרת שצריך להכריע בנושא זה עכשיו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

סעיף זה צץ ברגע האחרון בישיבה ביום ששי. אני נאלצת לומר שאני מוכנה שיהיה אפילו עוול לנכים ובלבד שתתוקן ההגדרה של "ילד". סעיף קטן (א) נתקבל במסגרת הרפורמה. אני מבקשת שהוועדה תשקול שגם סעיף קטן (ב) לא יהיה אם טענתו של מר לויין היא שסעיף קטן (א) איננו עומד לדיון היום. אני מדברת על כל הסעיפים בסעיף זה כמקשה אחת בלא לחלק אותן. אנשי הביטוח הלאומי בקשו שארבעה סעיפים יהיו מקשה אחת ואני באה ומבקשת עכשיו שסעיף זה יהיה מקשה אחת.

ד. לוי:

נושא ההגדרה של "ילד" הועלה לא פעם, הוא חוזר ומועלה לדיון במשך שלוש שנים. אני אישית מוכן להצביע בעד העוול שייגרם לנכים ובלבד שתתוקן ההגדרה של "ילד".

י. כהן:

אני מבין שההגדרה של "ילד" מעבר לגיל 18 היא נכבדה ביותר ואני שומר לעצמי את הזכות לחוות דעה כשהענין יועלה לדיון.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

דיברנו בנושא זה לפני שלוש שנים כשהיה דיון על תיקון מס' 10, כאשר תוקנה ההגדרה לגבי יתומים והוחלט שאקיצבה תשולם להם עד גיל 21 אם הם משרתים בצבא.

י. כהן:

אם ניתן להפריד את סעיף קטן (א) מסעיף קטן (ב), אני בעד אישורו של סעיף קטן (ב) ונשאיר את סעיף קטן (א) פתוח.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנחנו מביאים עכשיו רק חלק מהצעת החוק. הדיון וההחלטה לגבי החלק השני ישארו עד אחרי הפגרה.

גם אני רואה את סעיף קטן (ב) כדחוף אבל מסתבר שכדי לדון ולהחליט בקשר לסעיף קטן (א) אנחנו מוכרחים לגרום עוול לזכאים לקיצבת נכות. אני מציעה שנדחה את הדיון בסעיף זה עד אחרי הפגרה.

פ. גרופר:

אני מציע שנאשר את הסעיף.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני חוששת מכך.

י.ז. אמיר:

אני חושש שאם נדחה את האישור של הסעיף המובא לפנינו היום עלול להישכח הענין ונמצא שיצאנו קרחים מכאן ומכאן.

ל. דיציאן:

אני חוזר על הצעתי מיום ששי - לא להביא שום דבר למליאה.

י.ז. אמיר:

הדיון בהגדרת "ילד" הוא כבד ונכבד ועלול להשכיח את ענין הנכים. עובדה שהסעיף הנדון הועלה וצויין ברגע האחרון בישיבתנו ביום ששי. לכן אני מציע עקרונית לקבל בקריאה ראשונה בוועדה את שני סעיפי המשנה ולקיים דיון אחר כך, לאחר שאישרנו בקריאה טרומית והממשל תקיים דיון ותביע דעתה. אני חוזר ואומר: נקבל עכשיו את המוצע בהבטחה שענין ההגדרה של "ילד" יובא לדיון.

ת. פנחסוביץ: אין ספק שבסמכותה של הוועדה להחליט

במה היא דנה ובמה איננה דנה. אני מבקשת להדגיש שלנציגי הממשלה הנמצאים כאן אין סמכות להחליט על שום שינוי, אפילו לא על שינוי קטן ביותר, על אחת כמה וכמה שאין להם סמכות להחליט על שינוי נכבד כל כך. אני מתחייבת שהנושא יובא לדיון ועד אז תיקבע עמדה. ברור שהוועדה מוסמכת לדון על מקשה אחת אבל חבל שאזרחים זכאים לא יקבלו את המגיע להם ויטבלו.

סעיף קטן (א) נשאר. הוא לא יהיה נושא חדש בהמשך הדיון. אני מבקשת, לטובת אלה שיכולים לקבל הטבה, לאשר את הסעיף המוצע.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: גם בסעיפים 7, 8, 9 ו-10 יש הטבות ולא הסכמתם לאישור.

ר. רוטר: אם הוועדה תקבל את הצעתה של גב' פנחסוביץ היינו שמחים אם פסקה (ב) תחקבל כדי שזכותם של הילדים לא תשורייץ על גבם של הנכים. אם הוועדה תקבל את ההצעה - מה טוב, אם לא - לא נעמוד בדרכה של הוועדה אם תחליט לדחות גם את סעיף קטן (ב) למועד מאוחר יותר.

ברשותכם אזכיר מה קרה לפני חודש. היתה ועדה משותפת שרוב חברי ועדת העבודה היו חברים בה, נדונה ההגדרה של ילד הזכאי לקיצבת ילדים ונאמר שאותה הוראה שהיתה בעבר, שילד, ובלבד שהילד נמצא בישראל, הוא מי שלא מלאו לו 18 שנים. לא היתה הסתייגות בענין זה. זה לא אומר שחברי הכנסת אינם רשאים לשנות עמדתם, אבל מאחר שהענין הזה נחקק בכנסת בחודש יולי או יוני לא מדוייק לומר שהענין נמשך שלוש שנים.

לממשלה יש דעה בענין זה. כשהיושבת-ראש הגישה הצעת חוק בנושא זה היא קבלה חשובה. גם הכנסת דנה בנקודה זו. היא יכולה לדון בכך מחדש. אני מבקש לסלק את הרושם כאילו הממשלה מונעת מן הוועדה לקיים דיון.

י. ז. אמיר: יושבת-ראש הוועדה היתה אז בדרום-אמריקה.

ל. דיציאן: לי יש הרבה לומר על צורת הדיון והלחץ שהיה. היו אז 25 נציגים של משרדי ממשלה בין 5 חברי ועדת כנסת ובאה הוראה מלמעלה כיצד להצביע.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: רצוני שנבין את סדר הדיונים. הצעת החוק הועברה לוועדה. התחלנו לדון בה. שמענו רק מה שנוגע לענין ההתנדבות ולא שמענו בנרמים אחרים בשעה שיש גורמים נוספים הקשורים לחוק. בעקבות פסק דין בבאר-שבע פנו נציגי המוסד לביטוח לאומי אבל בסופו של דבר לא דנים בסעיפים הקשורים בענין זה אלא יש בקשה לדון בסעיפים דחופים אחרים.

חבר-הכנסת דיציאן ביקש לא לפצל ולא לחלק את החוק אבל חברי ועדה אחרים סברו שאם יש סעיפים דחופים - ניחא. הסכמנו והבאנו בחשבון את הסעיפים העיקריים, שהוצאו עכשיו מהצעת החוק, אחרי שהוועדה הביעה דעתה בנוגע אליהם אלא שדעה זו איננה מתקבלת על דעה הממשלה. הוחלט להשאיר סעיפים אלה לדיון יסודי ולהזמין את הגורמים הנוגעים בדבר. ארבעת הסעיפים שהוצאו כולם באים להיטיב. כיבדנו את רצונו של המוסד לביטוח לאומי אם כי את הסעיפים 7 ו-8 אפשר היה להביא.

בישיבת הוועדה ביום ששי טען חבר-הכנסת דיציאן שמוטב לא להביא סעיפים אחדים, שהם טכניים יותר משהם עקרוניים. לעומתו טענו חברים אחרים שאולי בכל-זאת כדאי להביא אפילו לא את כל הסעיפים, וברגע האחרון נתבקשנו להכניס את הסעיף הנדון. לצערי לא עיינתי בסעיף זה ביום ששי מפני שהוא לא היה מונח לפנינו. רק נאמר לי שהוא קשור בנכים. כשעיינתי היום בסעיף על שני חלקיו, אני מבקשת שנדון בו במקשה אחת ולא נחלק אותו. אני רוצה להבטיח דיון בסעיף קטן (א).

השאלה האם יש כאן סנקציה כלפי הנכים
או כלפי המוסד לביטוח לאומי.

י. כהן:

אנחנו יכולים להחליט על אישור רטרואקטיבי.
מדובר על עיכוב של חודשיים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני מבקש שנצביע עכשיו על הגדרת "ילד"
עד גיל 21.

י. ז. אמיר:

אם נשאיר את הדיון בכל הסעיף - הדיון
מובטח גם לגבי הגדרת "ילד" בחוק הביטוח
הלאומי ואיש לא יטען שזה נושא חדש.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני רוצה להזמין גורמים שונים לדיון
בנושא זה. גם הממשלה צריכה לבחון את העניין ולהביא הצעה. על כן אני

מציעה שנדחה את הדיון בסעיף זה.

ה ו ח ל ט: לדחות את הדיון בסעיף 9 - תיקון סעיף 127 לז.

סעיף 10 - תוספת סעיף 134 א:

סעיף 10 - תוספת סעיף 134 א נתקבל.

סעיף 11 - תוספת סעיף 137 א:

הוספנו את המלה "בכסף" לפי בקשת חברי
הוועדה.

מ. לויין:

אם כך צריך להיות "הגימלה האמורה".

ל. דיציאן:

נציין זאת.

מ. לויין:

מדוע מדובר רק בכסף. ומה עם שווה כסף?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

ציינו את המלה "בכסף" לפי בקשת חברי
הוועדה.

מ. לויין:

אני לא הייתי מדברת על כסף.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אפשר לוותר על המלה "בכסף".

מ. לויין:

ה ו ח ל ט: המלה "בכסף" תימחק.

סעיף 12 - תיקון סעיף 137 ב:

סעיף 12 - תיקון סעיף 137 ב נתקבל.

סעיף 13 - תוספת סעיף 141:

מאחר שהחלנו את סעיף 11(ג) במסגרת חוק
הביטוח הלאומי זה אומר שכל אלה המקבלים

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

גימלאות מהמוסד לביטוח לאומי חלה לגביהם הצמדה לשכר הממוצע במשק - יש
שינויים, יש תוספת יוקר ותשלומים שונים ויש פיצוי עבור התייקרות כשאינן
תוספת יוקר. הבטחנו ששינויים אלה בסעיף 11(ג) יחולו על כל מקבלי הגימלאות.
התעוררה השאלה מה יהיה אם כתוצאה מהתשלומים לפי סעיף 11(ג) יהיה הסכום
בחודש אפריל של השנה, כאשר מעדכנים את הגימלה, גבוה יותר מן הגימלה
המגיעה אילו היו מעדכנים את התשלומים לפי השכר הממוצע במשק ואז צריך
שיהיה קיזוז. אמרנו שצריך שינוי בחוק ואי-אפשר לקזז. עכשיו מובא תיקון
בו מוצע שאם בחודש אפריל של השנה יתברר שמקבל הגימלה קיבל סכום של 50
לירות, לדוגמה, מן המגיע לו, הוא ימשיך לקבל את הסכום הגבוה הזה עד
חודש יולי של השנה כאשר תשולם תוספת יוקר ואז יקוזז הסכום של תוספת
היוקר בשיעור של 50 לירות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בישיבה ביום ששי התנגדתי לקיזוז ואני מבקשת למחוק את המלים "קיזוז סעיף 200", דהיינו, במקום שמדובר על סעיף 11(ג) להוסיף את הציון של סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי.

ר. רוטר:

אנחנו מציעים להפריד בין שתי נקודות העומדות לדיון. נקודה ראשונה היא התחשבות בתוספות הניתנות לא במסגרת החוק אלא לפי הסכמים בין האוצר או גורם אחר לבין המוסד. לגופו של ענין, אותה נורמה שאנחנו קובעים בחוק לגבי קיצבאות המשולמות לפי החוק סביר שתהיה גם שם. מתוך דינאמיזם נוסף נראה לנו לא מתאים שנקבע את החיוב של אותה נורמה בחוק על עניינים שאין להם קשר לסעיף 11(ג) או סעיפים אחרים. נהגנו כך בעבר ואנחנו מביחים שננהג כך גם בעתיד. כל פעם שיהיה חוזה חדש שיהיו בו סעיפים לגימלאים ותהיה סכנה שעלולה להיות הפחתה, מן הדין להכניס הוראות מעבר שימנעו זאת.

מדובר בחוזים שונים, כמו החוזים בקשר לאסירי ציון למשל. יש סוגים של הסכמים קיימים ויהיו קיימים שמתוכם משלמים קיצבאות מסוגים שונים. יכולים להיות סכומים חד-פעמיים, דבריים שהם בבחינת הוראת שעה שקשה לחזות אותם מראש. לא נראה לנו הרצון להגביל היום את הגופים השונים במוסד לביטוח לאומי ולהטיל עליהם תשלומים שאין לראותם מראש.

נראה לנו לנכון, לגופו של חוזה לפי הענין, להכניס את הכלל שאנחנו מציעים פה לגבי הגימלאות שבחוק.

י. כהן:

האם אתה חושב שנדון בכל חוזה?

ל. דיציאן:
בכל ההסכמים שאישרנו היה סעיף שזה כפוף לסעיף 11(ג).

ר. רוטר:

בהסכם הט"ס, המלווה אותנו מאז שנת 1965, והפך להיות מוסד של קבע ליד החוק, מצויינים סידורי ההצמדה וחלות עליו כל הוראות החוק. יחד עם זאת יש הוראות שעה שונות שבהן מנגנון ההצמדה הוא אחר. במה שנוגע לאסירי ציון - מנגנון ההצמדה הוא אחר.

ל. דיציאן:

זה דבר שהוכנס בהעדרה של היושבת-ראש מן הארץ.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

גם ענין הזקנים הוצא משם.

ר. רוטר:

לא תמיד הוועדה מוצאת שסעיף 11(ג) מתאים לכל אחד מן החונים שיש או עשויים להיות בעתיד. לכן לא כדאי שנכבול את ידינו מראש לגבי כל דבר, גם ביצים שלא נולדו, ומוטב להשאיר את הענין לדיון לגבי כל הסכם והסכם. כשמדובר בהט"ס בתשלומים דומים, אנחנו מסכימים שבכל מקרה הקיצבאות לא יפחתו. כך נהגנו בעבר וגם ננהג גם בעתיד, בלי שהדבר יהיה בחוק. אנחנו מציעים שטכניקה לגבי חוזים לפי סעיף 200 תהיה במסגרת החוזים.

אנחנו מוכנים לצעוד צעד אחד לקראת הבקורת שהתעוררה בוועדה לגבי הדרך שבה יובא בחשבון התשלום העודף שיתברר ב-1 באפריל של השנה. אנחנו מוכנים להציע לוועדה, אם זה ייראה לה - מבחינתנו זה הגבול האחרון בענין זה - שהסכום הזה יבוא לידי חשבון לא נגד הגדלות מכח סעיף 11(ג) באותו שנת הכספים אלא בשנה הבאה, כאשר תהיינה הגדלות מעל להגדלות ולתוספות בהתאם לסעיף 11(ג), שם יבוא הסכום העודף להתחשבות ואז יהיה קיזוז, בחודש אפריל ולא בחודש יולי. הקיזוז יהיה בחודש אפריל אם וכאשר התוספות אשר נצטברו במסגרת סעיף 11(ג) תהיינה גבוהות מהשכר הממוצע במשך השנה. נניח שניחנה תוספת של 20% ואילו ההגדלה הייתה 30% - כנגד 10% נקזו את יתרת העודף שנוצרה במשך השנה.

ל. דיציאן:

זה לא כתוב בחוק.

ר. רוטר:

זו הצעת חליפין, אם היא נראית לוועדה -
צריך למצוא ניסוח לרעיון.

ניקח לדוגמה נכה או אלמנה שב-31 במארס
היתה לי קצבה של 1050 ל"י, אשר נצטברה כתוצאה ממרכיבים שונים. ב-1 באפריל,
כתוצאה מתוספות מכה סעיף 11(ג) מתברר שהקיצבה מגיעה ל-1000 ל"י - נמשיך
לשלם לאותה אלמנה ולאותו נכה את הסכום של 1050 ל"י. בחודש יולי יש תוספת
של 10% - אנחנו ממשיכים לראות את הסכום של 1050 ל"י כקצבה אבל מוסיפים
אח 10% רק על סכום של 1000 ל"י והקצבה עולה ל-1150 ל"י, אם זו תוספת
היוקר היחידה במשך השנה. אבל אם השכר עולה מעבר ומעל לתוספות היוקר -
או יובאו בחשבון התשלומים העודפים. זו לא מתנה לנצח, אלא כאשר רמת התשלומים
עולה מעל לתוספות היוקר - ינוכו העודפים, אז יבוא הקיזוז. התיקון הוא,
שלא יהיה קיזוז במשך השנה בגלל תוספות היוקר, אבל כאשר באות תוספות מעל
לתוספות היוקר - יובא בחשבון הסכום העודף. העודף שנוצר איננו בבחינת
נשאר לעד אלא הוא יגיע לקיזוז אי פעם. ההבדל הוא בכך, שבעוד שקודם דיברנו
על תוספת יוקר אנחנו אומרים עכשיו: תוספות יוקר ניתן תמיד כדי לא להוריד
את כח הקנייה של כספי הגימלה, אבל אם תהיה העלאה מעל לתוספות היוקר - יובא
בחשבון הסכום העודף, כדי שתישמר הרמה היחסית שבין האוכלוסיה העובדת לזו
של האוכלוסיה הלא-עובדת, כדי לשמור על יחס הוגן והפרשיות שהמחוקק קבע
אותה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אדם מקבל 1250 ל"י. אם כתוצאה מהחישוב
של השכר הממוצע מגיע לו סכום של 1200 ל"י -
לא מקזזים, אבל אם מסתבר שמגיע לו סכום של 1300 ל"י, מה הדין אז?

ר. רוטר:

מוסיפים לו 50 ל"י.

מ. לויין:

מי שיש לו סכום של 1200 ל"י יקבל תוספת
של 100 ל"י כדי שיגיע לסכום של 1300 ל"י.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

מה הדין לגבי מי שמקבל 1300 ל"י והשכר
הממוצע במשך הוא רק 1250 ל"י?

מ. לויין:

הוא ימשיך לקבל את הסכום הגבוה יותר.

י. כהן:

מה הדין לגבי מי שמקבל 1350 ל"י והשכר
הממוצע הוא 1300 ל"י?

מ. לויין:

הוא ימשיך לקבל 1350 ל"י. הניכוי של
50 ל"י יהיה רק כשהשכר יעבור את הסכום

שהוא מקבל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

קיצבת הזיקנה כיום היא 16% מהשכר הממוצע
במשק. כל חודש אפריל צריך לעדכן את
הסכום. אנחנו אומרים: נוסף לזה יש חשלומים על-פי סעיף 11(ג) ויש פיצוי
בגלל התייקרות. אנחנו מגיעים לחודש אפריל ואומרים: אם כל התשלומים היו
פחות מ-16% - ישולם הסכום עד 16%, אם זה יותר - לא יורידו. את הדבר
הזה צריך לתרגם לניסוח. אין לדבר על קיזוז אלא על כך שלא תהיה הפחתה.

מ. לויין:

אנחנו מציעים: הסכום שבו היו פוחתים
אילולא הוראות סעיף קטן (ב) יהיה דינו

כדין תוספת על פי סעיף 11(ג).

ל. דיציאן:

זה לא נחוץ. צריך למחוק את סעיף קטן (ג).

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

סעיף קטן (ג) מיותר. אם אין קיזוז - אין
צורך בסעיף קטן (ג). אני לא מתנגדת שהתוספות
תהיינה על הבסיס אבל כל היחר מיותר.

אני מבקש שלא ריתמטיקה יהיה ביטוי
בניסוח.

ל. דיציאן:

אני מציע שיוצע נוסח וחבר-הכנסת
דיציאן ואנכי נהיה ועדת משנה ונחליט

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בענין זה.

סעיף 14 - הוספת סעיף 143ב:

סעיף 14 - הוספת סעיף 143ב נחקבל.

סעיף 15 - תחילה:

סעיף זה צריך להימחק, כי סעיף 9 לא
נכנס.

ת. פנחסוביץ:

סעיף 15 - פרסום:

המדפים הממשלתי נסגר לשבועיים כי
העובדים בו יצאו לחופשה. בעבר נהגנו
להעביר חומר לבתי דפוס פרטיים אלא שהנסיון לא היה טוב והתומר שקיבלנו
מהם היה גרוע. לכן אנחנו מכניסים סייג וקובעים שהחוק יפורסם תוך 30 ימים
במקום חוץ 10 ימים בהתאם לחוק סדרי השלטון והמשפט.

ת. פנחסוביץ:

ממתי תהיה התחולה?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ת. פנחסוביץ:

מיום הפרסום. אם חברי הוועדה אינם
מסכימים להסדר, מציוון שאין אנחנו
יכולים למסור את החומר למדפים הממשלתי, נאלץ למסור את החומר למדפיסים
פרטיים, אבל, כפי שצינתי, יש מקום לחשש שתהיינה טעויות בעבודה. במשך
השבועיים שהמדפים הממשלתי יהיה נעול - הם עושים זאת מתוך נוחות כי אי-
אפשר לתת חופשה רק לחלק מן העובדים ובכל זאת להמשיך ולהפעיל את המדפים
ולכן מוטב לתת חופשה לכלל העובדים ולסגור את המפעל - אנחנו נוהגים כך
לגבי כל החוקים.

אינני רגילה שבחוק יהיה סעיף בקשר
לפרסום.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ת. פנחסוביץ:

נאלצנו לעשות זאת כי החופשה של עובדי
המדפים מתחילה ביום יציאת הכנסת לפגרה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

כמוצא, חבר-הכנסת דיציאן ואנכי נהווה
ועדת משנה לענין ניסוח סעיף 13.

ל. דיציאן:

אני חוזר ומציע שנשקול שוב אם בכלל
רצוי להניח את החוק על שולחן הכנסת. אי-
אפשר שנקבל רק מה שנוח לאנשי הביטוח הלאומי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

רצוי שחבר-הכנסת דיציאן ואני ננסה
בכל זאת להגיע לניסוח מוסכם. נפסיק
עכשיו את הישיבה וננסה לגבש הצעה. נחזור ונתכנס אחרי שתהיה הצעה לגבי
סעיף 13.

הישיבה הופסקה בשעה 13.45.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17) תשל"ה-1975

סעיף 22:

ש. לוי:

הצעתנו היא:

(א) 141. חשוב עקב שינויים לפי סעיף 11(ג)
קיצבה שהוגדלה מכוח סעיף 11(ג) לא תפחת משום כך בלבד שתוקף ההעלאה פקע ב-31 במרס שלאחריה;

(ב) בהגדלת הקיצבה מכוח סעיף 11(ג) לאחר ה-31 במרס האמור, לא יובא בחשבון הסכום שבו היתה פוחתת הקיצבה אילולא הוראת סעיף קטן (א) (להלן - הסכום העודף);

(ג) ב-1 באפריל של כל שנה תיקבע הקיצבה בלי להביא בחשבון את הסכום העודף (להלן - הקיצבה הבסיסית) ואם הקיצבה הבסיסית הגיעה לסכום הקיצבה שהיתה משתלמת לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) או עלתה עליה, תשולם הקיצבה הבסיסית.

ל. דיציאן:

אני מציע שלא נחליט על כך עכשיו. יש לי התנגדות לדון על כך עכשיו. יכול להיות שהכל טוב ויפה, אבל בשלב זה ודאי לא ברור לי. אינני רוצה להציע הסתייגות ואינני מציע שנעלה זאת עכשיו לדיון.

י. רוטר:

המועד המוקדם ביותר הוא ה-1 באפריל. איננו מתנגדים שזה יכנס עכשיו, אם יש הכנה, אבל אם יש לחברי הכנסת חשש שמא עושים משהו לא שקול - אפשר לדחות זאת.

ל. דיציאן:

אני מסופק אם הנוסח הוא בשיקול מירבי.

ש. לוי:

אנחנו חושבים לתקן את הנוסח. אפשר להוסיף ואפשר לגרוע. במקום "הבסיסית"

אפשר לומר מלה אחרת.

ל. דיציאן:

האם זה יפגע במישהו בעוד חודשיים?

ש. לוי:

לא.

ל. דיציאן:

אני מציע שנדחה זאת עד לאחר תפ גרה.

בבקשה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אם כך, אני חוזרת להצעה של סעיף 200.

ל. דיציאן:

אז בוודאי לא כדאי להכנס לדברים האלה.

י. רוטר:

אם אין נוסח מוסכם - נדון בזה מחדש.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אם כן אנחנו מסכימים שאת הסעיף הזה נשאיר ולא נביא לקריאה שניה ולקריאה שלישית.

סוכם:

לא להביא הסעיף הנ"ל לקריאה שניה ולקריאה שלישית.

הרישום חודש בשעה 16.45.

הישיבה ננעלה בשעה 16.55.